

ПРЕДМЕТ И ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ НА ДОПК

НОРМАТИВНА УРЕДБА

Глава първа от ДОПК

Глава втора от АПК

I. ПРЕДМЕТ НА ДАНЪЧНО-ОСИГУРИТЕЛНИЯ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС

С Данъчно-осигурителния процесуален кодекс се уреждат производствата по установяване на задълженията за данъци и задължителни осигурителни вноски, както и тези по обезпечаване и събиране на публичните вземания, възложени на органите по приходите и публичните изпълнители. Кодексът е първият нормативен акт, в който е извършена кодификация на разпоредби по конкретните производства, осъществявани от органите по приходите и публичните изпълнители не само за данъчни, но и за осигурителни задължения.

II. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ НА ДОПК

Основните принципи на данъчно-осигурителния процес са фундаментът, върху който са изградени всички производства на ДОПК. Неспазването на някой от принципите от органът по приходите и публичният изпълнител има като пряк резултат опорочаване на конкретното производство. Следва да се подчертае, че никой от принципите няма превес над останалите принципи. Когато дадена разпоредба или институт съчетава в себе си няколко принципа, или когато разпоредби, въвеждащи различни принципи си противоречат, въпросът се решава не според това кой принцип надделява над друг, а в съчетанието на едновременното действие на няколко принципа, като всеки от тях следва да е спазен и изпълнен.

1. Принцип на законност

Този принцип задължава органа по приходите и публичния изпълнител:

а) да осъществяват точно своите правомощия /права и задължения/, които са им предоставени от закона;

ПРЕДМЕТ И ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ НА ДОПК

б) да прилагат законите точно и еднакво спрямо всички лица /или иначе казано решават еднаквите случаи по един и същи начин/

В този смисъл под термина „закон” следва да се разбира всеки нормативен акт – законов и подзаконов, както и международните договори и спогодби. Когато в международен договор, ратифициран от Република България, обнародван и влязъл в сила, се съдържат разпоредби, различни от разпоредбите на този кодекс, се прилагат разпоредбите на съответния договор.

2. Принцип на обективност

Спазването на принципа за обективност от органа по приходите/публичния изпълнител е гаранция за постигане на обективната истина при установяване на данните от значение за правата, задълженията и отговорността на ЗЛ по реда и със средствата, предвидени в този кодекс. Следователно органът по приходите/публичният изпълнител трябва в хода на събиране, преценка и анализ на доказателства да се ръководят от този принцип и да основават своите актове на действителните факти от значение за случая.

3. Принцип на самостоятелност и независимост

Принципът за самостоятелност и независимост регламентира правната възможност органът по приходите и публичният изпълнител да провеждат самостоятелно всяко производство, което им е възложено, като се подчиняват само на закона. Този принцип е гаранция срещу възможността на трети лица, включително висшестоящи органи, да се наместват по недопустим начин в производството. С други думи преценката на органа по приходите и публичния изпълнител се основава само на закона. Така например изземването на случая от органа, на който е възложен, е възможно само при наличие на основания да отвод, а не произволно.

4. Принцип на служебното начало

Принципът на служебното начало задължава органът по приходите/публичният изпълнител да поемат инициативата за извършване на определените в закона действия или за започване на административно производство, дори когато няма искане за това от

ПРЕДМЕТ И ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ НА ДОПК

задълженото лице, включително за прилагането на определените в закона облекчения, например при:

- събиране на доказателства от значение за установяване на всички факти и обстоятелства от значение за правата и задълженията на субектите, дори когато те биха довели до намаляване на данъчните задължения /чл. 37, ал. 1 и ал. 7 от ДОПК/;
- при прихващане/възстановяване на надвнесени или недължимо внесени задължения /чл. 128, ал. 1 от ДОПК/;
- при налагане на обезпечителни мерки от публичния изпълнител, когато не е наложено обезпечение или наложеното обезпечение не е достатъчно, след получаване на изпълнителното основание /чл. 195, ал. 3, т. 2 от ДОПК/.

5. Принцип на добросъвестност и право на защита

Принципът задължава както органа по приходите/публичния изпълнител, така задълженото лице и другите участници в производствата по ДОПК да действат добросъвестно и съобразно добрите нрави. Този принцип, освен, че дава гаранция срещу злоупотреба с права в тези производства, дава и равни възможности за участие и защита на правата и законните интереси на всички лица, заинтересовани от изхода на производствата.

ВНИМАНИЕ! Съществуват и принципи, които не са изрично прогласени в ДОПК. Такива например са:

- **прилагане на нормативен акт от по-висока степен**

Съгласно този принцип когато постановление, правилник, наредба, инструкция или друг подзаконов нормативен акт противоречи на нормативен акт от по-висока степен, прилага се по-високият по степен акт. Когато закон или подзаконов нормативен акт противоречи на международен договор, ратифициран по конституционен ред, обнародван и влязъл в сила за Република България, прилага се международният договор.

- **истинност**

Съгласно този принцип административните актове трябва да се основават на действителните факти от значение за съответното производство, като на преценка подлежат

СЧИТА

ГЛАВА I. ОБЩИ ПРАВИЛА.

РАЗДЕЛ I.I. ПРЕДМЕТ, КОМПЕТЕНТНОСТ, СТРАНИ И УЧАСТНИЦИ В ПРОИЗВОДСТВОТО

ФИШ I.I.1.

ПРЕДМЕТ И ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ НА ДОПК

всички факти и доводи от значение за случая. Истината за фактите се установява по реда и със средствата предвидени в ДОПК.

- **български език**

Съгласно този принцип производствата се водят на български език. Лицата, които не владеят български език, могат да се ползват от родния си или от друг, посочен от тях,

к. В тези случаи се назначава преводач. Документи, представени на чужд език, трябва да бъдат придружени с точен превод на български (Виж Фиш I.V.13 „Документи на чужд език“).

- **съразмерност**

Съгласно този принцип, органът по приходите/публичния изпълнител следва да избере онова законово действие, което няма да засегне правата и законните интереси на лицата повече от необходимото за постигане целта на закона. Типичен пример за прилагането на този принцип е изборът на обезпечителни мерки при предварителното обезпечение.

- **правна сигурност**

Този принцип се проявява най-вече в стабилността на влезлите в сила индивидуални административни актове. Съгласно същия е недопустимо административният орган, издал индивидуален административен акт да го оттегля или изменя, преценявайки го сам като незаконосъобразен. Влезният в сила индивидуален административен акт подлежи на изменение, съответно отмяна само по реда на изрично предвидените от закона извънредни способи.

[Обратно към съдържанието на наръчника.](#)